

ת"פ 44592/02/14 - תביעות צפת נגד שלמה ירון שטרית

בית משפט השלום בקריית שמונה

ת"פ 44592-02-14 תביעות צפת נ' שטרית
תיק חיצוני: 6-7606-2014 - _____

בפני	כב' השופט ניר מישורי לב טוב
מאשימה	תביעות צפת
נגד	
נאשמים	שלמה ירון שטרית

החלטה

בפני בקשה להורות על גילוי וקבלת חומר חקירה עפ"י סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב) תשמ"ב-1982 (להלן: "חסד"פ).

רקע:

כנגד המבקש, הוגש כתב אישום המייחס לו ביצוע עבירה של החזקה/ שימוש בסמים שלא לצריכה עצמית, עבירה לפי סעיף 7(א) + 7(ג) רישא לפקודת הסמים המסוכנים (נוסח חדש), תשל"ג - 1973 חמורו (להלן: "הפקודה").

כתב האישום מייחס לנאשם כי בתאריך 10.2.14 סמוך לשעה 12:10, במתחם בית הכנסת ראוביץ בצפת, החזיק המבקש בתוך קופסת קרטון ב- 19 שקיות סגורות שבהן פטריות במשקל כולל של 45.14 גרם נטו והמכילות סם מסוכן מסוג פסילוצין וזאת שלא לצריכה עצמית ובלא שיהיה לו היתר לכך או רישיון מאת המנהל (להלן: "כתב האישום").

ביום 23.2.14 הוגשה בקשה להארכת מועד להגשת תעודת חיסיון ואכן ניתנה אורכה בת 90 ימים בהחלטת בית המשפט לאחר קבלת תגובת הסניגוריה.

בדיון מיום 23.2.14 ביקש הסניגור לדחות את התיק למועד אחר, לצורך בחינת עמדת הצדדים. ההקראה בתיק נדחתה מספר פעמים לצורך קבלת חומר חקירה.

טענות הצדדים:

הסניגור טוען כי אין מדובר בסם מסוכן כהגדרתו בפקודה וכי מדובר בפטריות שלא עברו תהליך עיבוד אשר הופך אותן

עמוד 1

לסמים ואינן מכילות פסילוסין או פסילוסבין. לצורך בירור טענותיו בעניין טיב וסוג הפטריות עתר הסניגור לבית המשפט ובקש להורות למשיבה, להמציא לו את מלוא תיק העבודה של מז"פ, נשוא תיק ז"ב 04897/14-14.

בדיון מיום 6.4.14 והן בבקשה מיום 3.4.14, ביקש הסניגור להורות למשיבה להעביר לידי העתקים מתלונות ותיקי חקירה הדומים לנסיבות שבכתב האישום, ואשר נסגרו או נגנזו בשבע השנים האחרונות מחוסר עניין לציבור וכן רשימה כוללת של כל התיקים שנפתחו במשטרה בשבע השנים האחרונות בגין החזקת פטריות מהסוג נשוא כתב האישום תוך ציון ברשימה באלו תיקים הוגש כתב אישום ואלו תיקים נסגרו מחוסר עניין לציבור. זאת, כדי לבחון את האפשרות להעלות טענה מקדמית בדבר אכיפה בררנית.

בתגובת המשיבה מיום 6.4.14 צוין כי בקשת הסניגור לעניין תיק המעבדה של מז"פ בתיק 4897-14/1 הועברה למז"פ במטא"ר ועם קבלת החומר בתביעות צפת יוכל הסניגור לגשת ולצלמו.

לעניין בקשת הסניגור להמצאת העתקי תיקי חקירה בשבע השנים האחרונות בגין החזקת פטריות דומות לנסיבות שבכתב האישום ונתונים סטטיסטיים על תיקים שנפתחו בשבע השנים האחרונות בגין החזקת פטריות מהסוג נשוא כתב האישום ופירוט באלו תיקים הוגש כתב אישום ואילו נסגרו מחוסר עניין לציבור, טענה ב"כ המשיבה כי מדובר בחומר רב שלא ידוע היקפו, המדובר בבקשה כוללת ובלתי מוגדרת וכי אין בידי התביעה או היחידה החוקרת אפשרות להתחקות אחר תיקים כאלה בכל הארץ וכי אין ביכולתה לבצע חיתוך הנתונים המבוקשים ע"י הסניגור.

המשיבה טוענת, כי אין עסקינן בחומר שיש נגישות אליו וכי בקשת הסניגור הינה בעצם בקשה לקבלת נתונים סטטיסטיים לפי חוק חופש המידע, תשנ"ח - 1998 ולא מדובר בבקשה לקבלת חומר בהתאם לסעיף 74 לחסד"פ. ועל כן, יש להגיש בקשה מתאימה לממונה על חופש המידע במשטרת ישראל.

בתאריך 22/4/14 הוריתי למאשימה לציין האם תגובתה ניתנה לאחר בדיקה מול המעבדה האנליטית במז"פ (מטא"ר) לבדיקת היכולת המחשובית לאיתור פרטי התיקים בהם נמצא סם מסוג פסילוצין בבדיקות המעבדה וכי על המאשימה להעביר המענה עד יום 29/4/14 עם העתק לסניגוריה.

במענה התביעה מיום 1/5/14 נרשם :

"הממונה על חופש המידע במשטרת ישראל סנ"צ לימור בן נתן, קיבלה את בקשתו של

הסניגור שהועברה אליה על ידי התביעה וביום 29.4.14, נענה הסניגור מטעמה.

ממכתבה עולה כי לא ניתן להיעתר לבקשת ועילת הסירוב הינה בהתאם לאמור בסעיף 8(1) לחוק חופש המידע כאשר הטיפול בבקשתו מצריך הקצאת משאבים בלתי סבירה. "

לאור העובדה כי בתגובתה של ב"כ המאשימה לא היתה כל התייחסות עניינית להנחייתי מיום 22/4/14 קבעתי התיק

לדין ליום 20/5/14.

במעמד הדין נמסר לי כי על פי מז"פ נבדקו מאות תיקים בהם נתפס סם מסוג פסילוצין אך ב"כ המאשימה לא ידע לומר האם קיימת מערכת מחשובית במז"פ לאיתור תיקים על פי סוג הסם. לאור כך הוריתי למאשימה להעביר תגובתה לאחר בדיקה יסודית.

בתשובתה הסופית ולאחר בדיקה מסרה ב"כ המאשימה ביום 5/6/14 כי :

"בהתאם להחלטת בית משפט מיום 22.4.14, התקבלה תשובת מז"פ לפיה במערכת המחשובית הקיימת במז"פ ישנה אפשרות להוציא רשימת תיקים בהם ניתנה חוות דעת בה נבדק סם מסוכן מסוג פסילוצין, אך לא ניתן לעשות החיתוך הנוסף האם נפתח התיק בגין החזקת סמים לצריכה עצמית או שלא לצריכה עצמית."

דין:

זכות העיון בחומר חקירה נגזרת מזכות היסוד למשפט הוגן, והיא מעוגנת בסעיף 74(א) לחסד"פ, ואשר זו לשונו:

"הוגש כתב אישום בפשע או עוון רשאים הנאשם וסנגורו, וכן אדם שהסנגור הסמיכו לכך, או, בהסכמת התובע, אדם שהנאשם הסמיכו לכך, לעיין בכל זמן סביר בחומר החקירה וכן ברשימת כל החומר שנאסף או שנרשם בידי הרשות החוקרת, והנוגע לאישום שבידי התובע ולהעתיקו".

בתי המשפט עמדו לא אחת, על הגדרת המושג "חומר חקירה", מול זכות הנאשם להתגונן (ראה, תפ"ח 150-09 (מחוזי נצרת) מדינת ישראל נ' רוזנשטיין ואח', (ניתן ביום 9.2.11)).

בתי המשפט קבעו כי יש לפרש את המונח "חומר חקירה" בהתאם לעקרונות זכות היסוד למשפט הוגן, זכות שאינה רק בגדר זכותו של הפרט אלא **"היא משקפת אינטרס ציבורי כללי, שנועד להבטיח כי מערכת המשפט תכריע בגורלו של נאשם בגדרו של משפט הוגן, שבו ניתנה לו הזדמנות מלאה להציג את הגנתו"** בבש"פ 2043/05 מדינת ישראל נ' גד זאבי ואח', תק-על 2005(3), 3453, עמ' 3459, (ניתנה ביום 15.9.05).

זכות זו נבחנת במישור "הערכי, במשקפי חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו" - בש"פ 8555/06 - פלוני נ' מדינת ישראל . תק-על 2006(4), 1966, עמ' 1969.

עוד נקבע כי:

"לאור חשיבות הזכות למשפט הוגן וזכויות היסוד, המקבלות משנה חשיבות

במשפט הפלילי, נקבע, כי יש ליתן למונח פירוש רחב - בש"פ 10032/06 - דוד אזולאי נ' מדינת ישראל . תק-על 2006(4), 4546, עמ' 4549, הכולל כל ראייה שיש בה כדי לסייע לנאשם בהגנתו, גם אם איננה מתייחסת ישירות למעשה העבירה. כך, ייכללו בחומר חקירה "גם ראיות השייכות באופן הגיוני לפריפריה של האישום ולא רק ראיות המתייחסות במישרין למעשה העבירה המיוחס לנאשם, יכולות להוות "חומר חקירה" (בג"ץ 233/85 אל הוזייל נ' משטרת ישראל, פ"ד לט(4) 124, 129 (1985)) וכן נכלל חומר אשר לא נאסף ע"י הרשות החוקרת, אולם נמצא, על פי טיבו, בשליטתה, במובן הרחב." (בש 2886/08 מדינת ישראל נ' בן נפתלי יגאל, (ניתנה ביום 13.7.08).

בנוסף על בית המשפט בעת בחינת חומר החקירה המבוקש, להידרש לבדיקה פרטנית המתייחסת לחומר הקונקרטי, למאפייניו ולטיבו. בחינה זו "ראוי לה שתיעשה על פי כללי השכל הישר בלא להפליג למרחקים ובלא לכלול ב"חומר החקירה" ראיות שהרלוונטיות שלהן לתביעה הפלילית הנדונה היא רחוקה ושולית..." - בג"ץ 233/85 עלי אל הוזייל ואח' נ' משטרת ישראל ואח', פ"ד ל"ט (4) 124, עמ' 129.

בענייננו מבקש הסניגור להמציא לו העתקי תיקי חקירה בשבע השנים האחרונות בגין החזקת פטריות בדומה לנסיבות שבכתב האישום ונתונים הסטטיסטיים על תיקים שנפתחו בשבע השנים האחרונות בגין החזקת פטריות מהסוג נשוא כתב האישום ופירוט באלו תיקים הוגש כתב אישום ובאלו נסגרו מחוסר מעש, וזאת לצורך ביסוס טענתו בדבר אכיפה בררנית.

על הטוען לאכיפה בררנית מצד המאשימה וכי המאשימה נוקטת, דרך קבע, מדיניות שונה מזו שנקטה בעניינו, להניח תשתית עובדתית מתאימה ולהראות כי בשורת מקרים אחרים, התקבלו החלטות שונות, למרות מערכת נסיבות דומה. כאשר מידע זה אינו מצוי ברשות הנאשם ואף אין לו אפשרות להשיגו, במאמץ סביר, נראה כי יש מקום לחייב את המאשימה להעמידו לעיונו של המבקש. יפים בהקשר זה דבריו של כב' השופט גרוניס (כתוארו אז) כי:

"מדובר בטענה בדבר אכיפה בררנית, הבאה תחת המטריה של הגנה מן הצדק. הביקורת השיפוטית על החלטות של התביעה הכללית בעניין העמדה לדין, ובמיוחד אי העמדה לדין, מצומצמת ביותר...משהיקף הביקורת מצומצם הוא, קיים צידוק להפעיל מנגנוני בקרה אחרים לגבי החלטות בדבר העמדה לדין וביתר שאת באשר לאי העמדה לדין...מנקודת מבט זו בהחלט ראוי לאפשר לנאשם לעיין בהחלטות רלוונטיות של התביעה הכללית. כמו כן, אם לא תינתן לנאשם גישה להחלטות, ספק אם יוכל הוא לבסס טענה בדבר אכיפה בררנית" (סעיף 2 לפסק הדין)". עע"מ 2398/08 מדינת ישראל - משרד המשפטים נ' אליצור סגל, (ניתן ביום 19.6.2011).

פסק דין סגל עסק בהיקף הגילוי על פי חוק חופש המידע, תשנ"ח - 1998 והותיר את השאלה באם נתונים

סטטיסטיים נכללים בהגדרת "חומר חקירה", כשאלה פתוחה ולא הכריע בעניין.

בתי המשפט השונים אשר נדרשו לבקשות דומות היו חלוקים ביניהם בנושא.

בבדיקתי מצאתי שתי גישות מנוגדות ועל כן אעמוד על גישות אלו בפסיקה בטרם אכריע בבקשה שבפני.

גישה ראשונה - מקומן של בקשות לקבלת נתונים סטטיסטיים במסגרת הליכים לפי חוק חופש המידע :

השופט נתנאל שרון, בבש 2286/08 מדינת ישראל נ' יגאל, (ניתנה ביום 13.7.08), קבעה כי:

"בהחלטה קודמת שניתנה על ידי (ב"ש 2303/08) כבר הבעתי דעתי, כי נתונים סטטיסטיים אינם נכללים בגדר חומר חקירה ואף ספק רב בעיני אם יש בהם, כשלעצמם, כדי לבסס הגנה מן הצדק, שכן אין די להראות מהם האחוזים בהם מוגשים כתבי אישום בעבירות מסויימות, אלא יש להראות כי במקרה הספציפי בו מדובר נשקלו שיקולים זרים וכי כתב האישום הספציפי הוגש מתוך התעמרות בנאשם.

ככלל ניתן לומר, כי יכול שבנתוניו של מקרה ספציפי אחד (הן הנתונים העובדתיים והן נתוניו של הנאשם, כגון עבר פלילי), יהיה מקום להגיש כתב אישום ואילו בנתוניו של מקרה ספציפי אחר (בו נעברה עבירה זרה), לא יהיה מקום לכך.

אולם, גם אם יכול שיהא בנתונים סטטיסטיים כדי לעזור לנאשם להוכיח טענתו, עדיין סבורה אני שאין לראות בהם חומר חקירה, אשר הרשות החוקרת חייבת בהמצאתו לנאשם.

לטעמי, הדרך הנכונה והראויה לבקש גישה לחומר כזה, היא הדרך אשר ננקטה בפרשת סגל [עת"מ (ירושלים) 814/07 - אליצור סגל נ' מדינת ישראל - משרד המשפטים ואח' . תק-מח 2008(1), 9271 (להלן: "פרשת סגל")], היינו - פנייה על פי חוק חופש המידע, תשנ"ח-1998 (להלן - "חוק חופש המידע").

חוק זה מסדיר את אופן הפנייה לקבלת החומר, את חובת הרשות למסרו, כמו גם זכותה להתנגד למסירת החומר, כולו או חלקו, את התנאים בהם יימסר החומר וכיוצ"ב.

אין כל מניעה בפני העורר לפנייה על פי חוק חופש המידע ולקבלת הנתונים הסטטיסטיים במסגרת פניה זו."

גישה שניה - יש לאפשר לנאשם זכות עיון בנתונים סטטיסטיים בגין הגשת כתבי אישום במקרים דומים

לעניינו במסגרת זכות העיון ב"חומר חקירה" לפי סעיף 74 לחסד"פ :

אך לאחרונה ניתנה החלטה בע"ח (נצרת) 31996-03-14 אלמקייס נ' מדינת ישראל מיום 20/3/14 ע"י כב' השופטת נחמה מוניץ.

באותו מקרה הוגש כתב אישום כנגד העוררת המייחס לה עבירות לפי חוק המחשבים. העוררת הגישה לבית משפט קמא בקשה להורות למשיבה להעביר לידיה העתקים מתלונות ותיקי חקירה דומים לנסיבות שבכתב האישום ואשר נסגרו או נגנזו מחוסר עניין לציבור וזאת על מנת לבחון האפשרות להעלאת טענה מקדמית בדבר אכיפה בררנית.

בהתבססה על הלכת בית המשפט העליון בפרשת סגל קבעה כב' השופטת מוניץ כי :

"הצורך בנתונים אלה להגנה, לביסוס טענה של אכיפה בררנית, ברורה. טענה לאכיפה בררנית מחייבת הנחת תשתית עובדתית מתאימה, אשר בהיעדרה דומה שתדחה הטענה ללא דיון לגופו של עניין. נאשם המבקש לטעון כי המאשימה נוקטת, דרך קבע, מדיניות שונה מזו שנקטה בעניינו, נדרש להראות כי בשורת מקרים אחרים, התקבלו החלטות שונות, למרות מערכת נסיבות דומה. כאשר מידע זה אינו מצוי ברשות הנאשם ואף אין לו אפשרות להשיגו, במאמץ סביר, נראה כי חיובה של המאשימה להעמידו לעיונו מתבקש."

בית המשפט מפנה בהחלטתו לדבריו של כב' השופט אילן סופר בעפ"א (ארצי) 29798-10-11 מדינת ישראל נ' מרים עמית יהודית [פורסם בנבו] (22.4.13) לפיהם:

"... יש להביא בחשבון את הקושי האינהרנטי הטמון בהוכחת טענת אפליה בגין אכיפה בררנית, שכן כל המידע הרלבנטי מצוי בידי הרשות ואין לנאשם גישה אליו. קבלת טענת המאשימה עלולה להביא לתוצאה לפיה נאשם לעולם לא יוכל להוכיח טענת אפליה. לפיכך, כאשר מדובר בטענת אפליה, יש להקל במידת ההוכחה לכאורה הנדרשת מהנאשם. כמו כן, יש לאפשר לנאשם לקבל מידע ונתונים מהרשות (הן נתונים סטטיסטיים והן נתונים על שיקולי הרשות ומדיניות האכיפה), הדרושים להוכחת הטענה" (פסקה 25 לפסק הדין).

ראוי להביא בהקשר זה גם את דבריו של כב' השופט סגל בע"פ (י-ם) מדינת ישראל נ' מטר נדיה [פורסם בנבו] לפיהם:

"אכן, קיים קושי ראייתי בהוכחת טענת האפליה. לעתים, גם שעה שיצביע נאשם על אחרים שביצעו את אותה עבירה ולא הועמדו לדין, אפשר שבכך לא סגי להוכחתה כדבעי. בקשר לטענת האפליה נדמה, כי מן הראוי ליתן לנאשם גישה למאגר נתונים סטטיסטיים של הרשות אודות מספר החקירות שהיא מנהלת בפרק זמן נתון ביחס לעבירות מן הסוג המיוחס לו ומספר כתבי האישום המוגשים בעקבות חקירות אלו. לא-זו-אף-זו, לו תונח בפני בית המשפט תשתית ראייתית ראשונית לאפליית

הנאשם, יהא הדבר ראוי לחייב הרשות, אשר לה, להבדיל ממנו, נגישות לעובדות שבכוחן לבסס טענתו, להביא חומר רלבנטי נוסף. עוד יצוין, כי אין להתנות פסלות האפליה אך ורק בהוכחת היותה מכוונת וזדונית, שכן אז יידרש מהנאשם לעמוד בנטל ראייתי מוגבר שקשה עד מאוד להשגה, מה גם שיתכן שפעולת הרשות - בתום לב יסודה".

לעניין הסעד החלופי בחוק חופש המידע :

בית המשפט סובר כי הגם שקיים סעד חלופי בדמות פניה בהליך מנהלי על פי חוק חופש המידע, הרי נאמר לא אחת בפסיקה, הגם שבאמירת אגב וטרם הכרעה כי קיים אינטרס ציבורי באחידות ההליכים בבקשות מסוג אלו וכי קיים יתרון מסוים בניהול בקשות אלו במסגרת הדין לפי סעיף 74 לחסד"פ :

"בעע"מ 1786/12 ג'ולאני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (20.11.13) אשר ניתן לאחרונה, נידונה שאלת קבלת מידע על אודות תיקי חקירה שנפתחו נגד נאשמים אחרים בגין עבירה של החזקה בתנאי עבדות-עבירה לפי סעיף 375א לחוק העונשין, ואשר לא הבשילו לכדי כתב אישום. זאת על מנת לבסס טענת אכיפה בררנית בהליך הפלילי. הבקשה לקבלת המידע האמור הוגשה לפי חוק חופש המידע. כב' השופטת דפנה ברק ארז התייחסה בפסק הדין ליחסי הגומלין בין בקשה לעיון לפי חוק חופש המידע לבין בקשה לעיון לפי סעיף 74 לחסד"פ, וכך הדגישה:

"המקרה שבפנינו מעורר בעקיפין את שאלת יחסי הגומלין בין עיון בחומר חקירה לפי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי לבין עיון בחומרים שעשויים לסייע לנאשם מחוץ להליך זה, על-פי חוק חופש המידע. שאלה זו נותרה למעשה "פתוחה" במידת מה בעניין סגל שבו הבקשה לגילוי וההליך בעקבותיה נעשו ב"מסלול" של חוק חופש המידע, כמו גם בענייננו. השופטת (כתוארה אז) מ' נאור הבהירה כי המקרה שבפניה אינו מחייב הכרעה בעניין, וציינה כי לפחות לכאורה לכל אחד מן המסלולים עשויים להיות יתרונות אחרים מבחינתו של הנאשם (שם, בפסקה 53 לפסק דינה). השופט (כתוארו אז) א' גרוניס, שהסכים לפסק דינה הוסיף כי לכאורה ראוי לחתור למצב שבו התוצאות לא יהיו שונות במסגרת שני המסלולים - על מנת שלא ליצור תמריץ להגשת בקשות לעיון שהן מחוץ לגדרו של ההליך הפלילי (שם, בפסקה 4 לפסק דינו)".

בהמשך דבריה ציינה כב' השופטת ד' ברק ארז כי:

"אכן, דומה שיש טעם בטענה לפיה קיימים יתרונות לכך שבקשות לקבלת מידע לצורך ההליך הפלילי ירוכזו בבית המשפט שדן בכתב האישום (בין אם באמצעות שימוש בסעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי ובין באמצעות שימוש בכלים דיוניים אחרים), ולא יופרדו להליך מנהלי נפרד (השוו גם: בג"ץ 9131/05 ניר עם כהן ירקות אגודה שיתופית חקלאית בע"מ נ' מדינת ישראל - משרד התעשייה המסחר והתעסוקה, [פורסם בנבו] בפסקה 5 (9.2.2006)). מכל מקום, שאלה זו אינה מצריכה הכרעה במקרה דנן, וניתן להותירה לעתיד לבוא".

בית המשפט מתייחס לטענת המשיבה כי העברת העתקי תיקים ותלונות יוצרים הכבדה כבדה על כתפי התביעה בקובעו כי בעידן הטכנולוגי כיום ניתן ללא קושי ממשי להוציא פלט מחשב בו מפורטים הפרטים המבוקשים וכי באיזון הראוי בין זכות העוררת לקבל חומר רלוונטי להגנתה אל מול אי ההכבדה על הרשויות הכף מוכרעת לטובת העוררת "**במגבלות שמירה על פרטיות צדדים שלישיים ובמגבלות מידת השנים המבוקשות אחורה**".

בסופו של יום מורה בית המשפט על קבלתו של הערר באופן שהינו מחייב את המשיבה (המאשימה) למסור לעוררת פלט מחשב הכולל נתונים אודות תיקים שנפתחו במשטרה בשלוש השנים האחרונות, בגין אותן עבירות המיוחסות לעוררת מבלי להוסיף פרטים אשר יש בהם כדי לזהות מתלונן או חשוד או נאשם וכן תמסור את מספר התיקים מתוך סך התיקים שנפתחו בהם הוגש כתב אישום בגין אותן עבירות המיוחסות לעוררת וכן מציין אילו מהם נסגרו מחוסר עניין לציבור.

דין והכרעה:

ההליך הראוי לדיון בבקשה לקבלת נתונים סטטיסטיים ועיון בתיקי חקירה:

לאור ההלכות המובאות לעיל סבורני כי אין לחסום דרכו של נאשם הבוחר להגיש בקשתו לקבלת נתונים סטטיסטיים לצורך בחינת הגשת בקשה להגנה מן הצדק (אכיפה בררנית) במסגרת סעיף 74 לחוק סדר הדין ואין להגבילו לפנייה במסגרת המנהלית לפי חוק חופש המידע.

חסימת דרכו של נאשם מלהגיש בקשתו זו במסגרת בקשה לקבלת "חומר חקירה" עלולה לסרב ולעכב ההליך הפלילי וליצור עירוב בלתי רצוי בין ההליך הפלילי המתנהל בעניינו של נאשם לבין ההליך המנהלי המתנהל במקביל המאופיין בסדרי דין ובמערכת שיקולים השונה במקרים רבים מאלו המאפיינים את ההליך הפלילי. סוגיה זו אמנם לא הוכרעה בעע"מ 1786/12 אברהים ג'ולאני נ' מדינת ישראל - המשרד לבטחון פנים אך הן כב' השופטת דפנה ברק - ארז (ור' סעיף 39 להחלטתה) והן כב' השופט הנדל (ר' סעיפים 10,11 להחלטתו) סבורים כי הערוץ הדיוני לפי סעיף 74 לחסד"פ הינו ערוץ לגיטימי. זאת בשעה שכב' השופט הנדל אף גורס כי אפיק דיוני זה משמש אפשרות עדיפה על פני העתירה על פי חוק חופש המידע, אם בהגשת בקשה במובנה הרגיל לקבלת חומר חקירה ואם בהגשת בקשה "מורחבת" לחומר חקירה לצורך תקיפת החלטת התביעה במסגרת הנחיית פרקליט המדינה בנושא זכות עיון בחומרי חקירה. כך או כך, עולה מפסק הדין כי אין מחלוקת ממשית לעצם האפשרות העומדת בפני נאשם להגיש בקשתו לקבלת חומרי חקירה מתיקי חשודים אחרים במסגרת סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי.

המבחן הראוי בדיון בבקשת נאשם לקבלת נתונים סטטיסטיים וחומרי חקירה:

מעיון בדברי כב' ס. הנשיא צבי סגל בעפ 030636/06 מדינת ישראל נגד מטר נדיה עולה מבחן מדורג לפיו על בית המשפט לבחון בקשות נאשמים לקבלת נתונים סטטיסטיים במסגרת בקשה לקבלת "חומר חקירה" במשמעותו בסעיף 74 לחסד"פ:

"אכן, קיים קושי ראייתי בהוכחת טענת האפליה. לעתים, גם שעה שיצביע נאשם על אחרים שביצעו את אותה עבירה ולא הועמדו לדין, אפשר שבכך לא סגי להוכחתה כדבעי. בקשר לטענת האפליה נדמה, כי מן הראוי ליתן לנאשם גישה למאגר נתונים סטטיסטיים של הרשות אודות מספר החקירות שהיא מנהלת בפרק זמן נתון ביחס לעבירות מן הסוג המיוחס לו ומספר כתבי האישום המוגשים בעקבות חקירות אלו. לא-זו-אף-זו, לו תונח בפני בית המשפט תשתית ראייתית ראשונית לאפליית הנאשם, יהא הדבר ראוי לחייב הרשות, אשר לה, להבדיל ממנו, נגישות לעובדות שבכוחן לבסס טענתו, להביא חומר רלבנטי נוסף"

גישה זו אף עולה בקנה אחד עם משנתו של כב' השופט גרוניס (כתוארו אז) בפרשת אליצור סגל (ר' ציטוט לעיל).

הסדר זה מגלם בחובו, לגישתי, איזון ראוי בין הצורך שלא לחסום דרכו של הנאשם מהעלאת טענת אכיפה בררנית ותמיכתה בראיות לבין מגבלותיהן של רשויות אכיפת החוק ומידת ההכבדה שיש להטיל על התביעה בכל האמור בכוח האדם העומד לרשותן בזמן נתון והמאמץ המערכתי הנדרש להשקעה במסגרת מילוי הנחיות בתי המשפט בנושא.

מהכלל אל הפרט :

מעיון בבקשת הסניגוריה עולות הבקשות הבאות :

- א. העברת מלוא תיק העבודה של מז"פ לעיון הסניגוריה (התביעה הסכימה לבקשה ולכן לא אתייחס לבקשה זו).
- ב. העתק מכל תיקי החקירה בשבע השנים האחרונות שנסגרו או נגנזו מחוסר עניין לציבור בגין החזקת פטריות מהסוג נשוא כתב האישום.
- ג. רשימה כוללת של כל התיקים שנפתחו במשטרה בשבע השנים האחרונות בגין החזקת פטריות מהסוג נשוא כתב האישום מבלי למסור פרטים העלולים לזהות מתלוננים, חשודים או נאשמים.
- ד. רשימה הכוללת את מספר התיקים מתוך התיקים שנפתחו בהם הוגשו כתבי אישום בעבירה המיוחסת לנאשם ואילו מהם נסגרו מחוסר עניין לציבור.

מעיון בתגובת ב"כ המאשימה עולות הטענות הבאות :

- א. נמסרה הסכמת התביעה לעניין עיון הסניגוריה בתיק העבודה של מז"פ כך שאין עוד צורך להכריע בסוגיה זו.
- ב. לאור בקשת הסניגוריה לקבל רשימת תיקים שנפתחו, רשימת כתבי אישום ותיקים סגורים מחוסר עניין

לציבור וכן העתק מתיקי החקירה שנגנזו - **הכל בגין עבירת החזקת סם מסוג פסילוצין** טוענת המאשימה בתגובתה האחרונה מיום 5/6/14 כי אמנם קיימת מערכת מחשובית לאיתור תיקים בהם נמצא סם מסוג פסילוצין אך לא ניתן לדעת ממערכת זאת האם מדובר בתיק שנפתח בגין החזקת סם לצריכה עצמית או החזקת סם שלא לצריכה עצמית.

להלן הכרעתי בבקשות אחת לאחת :

א. במקרה שבפני לא ניתן לקבוע כי ההגנה הצביעה על ראשית ראיה לאפליה אסורה. עם זאת ובשעה שכל הנתונים המהווים בסיס אפשרי לטענת אכיפה בררנית מצויים בידי המאשימה אין זה ראוי לחסום דרכה של הסנגוריה מקבלת נתונים ולו מצומצמים המצביעים על מדיניות התביעה. יפים במיוחד הדברים כאשר עסקינן בסוג סם שאינו נפוץ במחוזותינו ומעטים יחסית המקרים בהם מוגשים כתבי אישום בגין החזקתו. לא כתב אישום שהינו נדיר יחסית מסוגו כעוד כתב אישום מני רבים בגין החזקת סם נפוץ, שאז ייטה בית המשפט לצמצם היענותו לבקשה שכזו עד כדי דחייתה כיוון שחזקה על הסנגוריה במקרים אלו כי פתוחה בפניה הדרך לאתר תיקים שיבססו ראשית ראיה לאפליה אסורה.

ב. במוקד הבקשה שהוגשה על ידי הסנגוריה לקבלת חומר חקירה עומדת הדרישה לקבלת רשימת תיקים אשר נפתחו **בגין החזקת סם ספציפי** וזאת להבדיל מבקשות אשר נדונו בפסיקה עד היום ונסקרו לעיל ואשר עוסקות בתיקי חקירה וכתבי אישום **על פי עבירות**. שוני זה, כפי שעולה מתגובת המאשימה אינו סמנטי כי אם מהותי מאוד בשאלת ההכבדה המוטלת על כתפי התביעה בהיענות לבקשה במתכונתה הנוכחית. בעוד שהפסיקה עסקה עד כה בבקשות הסנגוריה לקבלת תיקי חקירה בהיקף מצומצם (קבלת תקציר ב15 תיקי חקירה בע"מ 1786/12, קבלת פלט מחשב אודות תיקים שנפתחו במשטרה ומספר כתבי אישום וסגירות על פי עבירות בע"ח (נצרת) 31996-03-14) הרי שמתגובת המאשימה הראשונה עולה כי לא ניתן באמצעים ממוחשבים העומדים כיום לרשות המאשימה לאתר את התיקים המבוקשים "בהקשת כפתור".

ג. עם זאת, לאחר הוראות בית המשפט לעריכת בירור נוסף נמצא כי קיימת מערכת מחשובית במז"פ המסוגלת להפיק פרטי תיקים בהם נערכו בדיקות מז"פ ונמצא סם מסוכן מסוג פסילוצין אך ללא אבחנה בין תיקי החזקת סם לצריכה עצמית והחזקת סם שלא לצריכה עצמית. לציין כי עקב אילוצים מחשביים עומדים לרשות המאשימה רק פרטי התיקים בהם נשלחו סמים מסוג פסילוצין לבדיקת מעבדות מז"פ אך לאור העובדה כי הסנגוריה מבקשת פרטים בנוגע לתיקי החזקת סם שלא לצריכה עצמית בהם מדובר בכמויות גדולות יחסית סביר להניח כי במרביתם של התיקים אם לא בכולם נשלחים הסמים בתיקים אלו לבדיקה.

ד. תקופת הבדיקה - התקופה המבוקשת על ידי הסנגוריה, קרי 7 שנים, מטילה נטל מכביד באופן קיצוני על כתפי התביעה אשר תידרש בסופו של יום לאתר תיק וליבדוק מה עלה בגורלו. לאור העובדה כי הסנגוריה לא הביאה ראיות בשלב זה אשר יצדיקו הכבדה ממשית על כתפי התביעה סבורני כי יש לאזן בין זכות הנאשם לקבלת הנתונים ובין אילוצי רשויות החוק באופן שתקופת הבדיקה תעמוד על שנתיים ימים.

ה. לאור האמור לעיל אני מורה למאשימה למסור לידי הסנגוריה כמה תיקים נפתחו בגין תפיסת הסם מסוג פסילוצין על פי נתוני מז"פ במהלך השנתיים האחרונות, בכמה מהתיקים הוגש כתב אישום וכמה מהתיקים נסגרו מחוסר עניין לציבור (על פי מערכת פל"א ותביעות).

ו. כמו כן אני מורה למאשימה למסור לעיון הסניגוריה פירוט נסיבות סגירתם וההנמקה לסגירה של 20 תיקי החקירה האחרונים שנפתחו בעבירת החזקת סם שלא לצריכה עצמית בהם נתפס סם מסוג פסילוצין על פי נתוני מז"פ ונסגרו בעילה של חוסר עניין לציבור. אני מורה כי הבדיקה תתפרס על פני השנתיים האחרונות לכל היותר גם אם יפחת מספרם של התיקים מ- 20). לציון כי קבלת פרטי התיקים כאמור בתגובתה השנייה של המאשימה (באמצעות מז"פ) ובירור העבירה בגינם נפתחו, סיבת הסגירה וההנמקה (באמצעות מערכת הפל"א) אורכת שעות ספורות בלבד. לא מצאתי לנכון לחייב המאשימה להעביר חומרי חקירה מהתיקים שנסגרו לעיון הסנגוריה וזאת בנסיבות העניין ומתוך החשש לגילוי פרטי מתלוננים, מעורבים, חשודים או נאשמים בתיקים שנסגרו (ר' החלטה דומה בע"ח(נצרת) 31996-03014 אסתר אלמקייס נגד מדינת ישראל).

ז. המאשימה מתבקשת להעביר הממצאים האמורים בסעיפים ד' ו - ה' לידי הסניגוריה עד יום 8/7/14.

ח. אני קובע להמשך דיון ליום 15/7/14 שעה 09:00.

המזכירות תעביר החלטה זו לצדדים.

ניתנה היום, י' סיוון תשע"ד, 08 יוני 2014, בהעדר הצדדים.